

Pozitivizmle İmtihanımız Akıl Cehalet

– Mustafa ESER · 04 Kasım 2020

Konumuzla alakalı kavramları açıklamaya devam edelim: Hepimizin malumu olduğu üzere akıl ve cehalet İslam terminolojisinde önemli yer tutmaktadır.

Allah-ü Teala'nın insanoğluna ihsan ettiği en büyük nimet şüphesiz ki Akıldır. Türk Dil Kurumunun internet sayfasında Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us. olarak geçen akıl Diyanet İslam Ansiklopedisinde de İnsanı diğer canlılardan ayıran ve onu sorumlu kılan temyiz gücü, düşünme ve anlama melekesi olarak tarif edilmektedir. Dini mükellefiyetin şartlarından birisi ve de en önemlisi akıldır. Kur'ân-ı Kerîm'e göre insanı insan yapan, onun her türlü aksiyonlarına anlam kazandıran ve ilâhî emirler karşısında insanın yükümlülük ve sorumluluk altına girmesini sağlayan akıldır. Kur'an'da akıl kelimesi biri geçmiş, diğerleri geniş zaman kipinde olmak üzere kırk dokuz yerde fiil şeklinde geçmektedir. Kur'ân-ı Kerîm "ancak bilenlerin akledebileceğini" söyler (el-Ankebût 29/43). Bu gücü ve bu bilgiyi iyi kullanmadıkları için kâfirleri, "... Onlar sağırdırlar, dilsizdirler, kördürler; bu yüzden akledemezler" (el-Bakara 2/171) diyerek yermiş, "O, aklını kullanmayanlara kötü bir azap verir" (Yûnus 10/100) âyetiyle bütün insanlığı uyarmış ve

akıllarını kullananların cehennem azabından kurtulacakları (bk. el-Mülk 67/10) belirtilmiştir.

Kur'an'ın birçok âyetinde, akıl sayesinde kazanılan bilginin gene bu gücün kontrolünde kullanılması gerektiği, bunu yapmayanların sorumlu tutulacağı sık sık ifade edilmektedir. Kur'ân-ı Kerîm'de, eşyadaki nizamı anlama gücüne sahip olan akla, aynı zamanda ilâhî hakikatleri sezme, anlama ve onların üzerinde düşünüp yorum yapma görev ve yetkisi de verilmiştir. Nitekim, "Allah âyetlerini akledesiniz diye açıklamaktadır" (el-Bakara/242) âyetiyle aklın bu fonksiyonuna işaret edilmiştir.

İnternet üzerinden yayın yapan Derin Düşünce.org'un Kayıp Kelimelerin İzini Süren Derin Lügat'inde akıl için şöyle yazılmış: Akıl / Zekâ / Reason / Intelligence / ne değildir? Akıl (reason) ile zekâ (intelligence) farklıdır. Batı 19cu asırdan itibaren ikisinin aynı şey olduğunu zannetmiş ve ikisine birden "reason / raison" demeye başlamış. Zekâ sayılabilen, maddî çoklukların hesabını tutar. Akıl ise manevî değerlerin terazisidir. Akıl (reason) iyi-kötü veya güzel-çirkin gibi ayırım yapar. Bir referans sistemine, değerler manzumesine dayanarak ayırım /yargı/tercih yapmaya yarar. Nedir? Farukiyet (ing. discernement) dediğimiz kabiliyetin öznesidir akıl; insana mahsustur. Oysa hayvan ile ortak olan zekâ "teknik" problemleri çözmeye yarar. Zekânın

kapsama alanı dünya ile sınırlı iken akıl Ahiret'i de hesaba katar. Arı kovana en yakın çiçeği bulur, diğer arılara bildirir. Zekâ maddî bir faydayı elde etmek ya da cismanî bir tehditte kaçmak için kullanılır. Bir saniyede 100.000 insanı ve sayısız ağacı, böceği, kediyi, köpeği öldürecek olan atom bombasını yapabilmek zekâ ister ama o bombayı Hiroşima üzerine atmamak için akıllı olmak gerekir: "Akl-ı meâd, melek-i mukarreb bunlar bizi Allah'a dâvet eder. Kalbimize hidâyet yolunu açar, rûh ufkumuzu genişletir. Akl-ı meâş ise, bizi dünya işlerine doğru çeker götürür. Bize Allah'ı unutturur. Ceddimizin yâni Hz. Âdem'in cennetten

kovulmasına sebep olan şeytan, bu dünyada da bizim peşimizi bırakmaz, bizi nefsanî arzuların meyvelerini yemeğe teşvik eder de, iç rahatlığından, huzur cennetinden uzaklaştırır.”(Tâiyye Şerhi/ Kâşânî Hazretleri) Derin Lugat 9.0

Bu ifadelerden benim anladığım,sizlerinde anlayacağınız üzere;her zeki insan akıllı olamayacağı gibi her akıllı insanın da normalin üstünde bir zeka seviyesine sahip olması gerekmiyor.Aklını kalbinin emrine vermeyen insan da ne kadar zeki olursa olsun bir önemi yok bence.Yani Allah-ü Teala(cc)ı bilmeyen,emrine itaat etmeyenin zekasının önemi yok. Çünkü imanın kalple olduğuna inanırım. Ebu Cehil kabilesinin lideriydi.Peygamberimizi(sav) her gün gören,tanıyan biriydi ama iman etmedi.Asr-ı Saadette Peygamber Efendimize iman etmeyen pek çok ilim sahibi vardı.Efendimiz tarafından Bedir savaşı esirlerine fıdye olarak on müslümana okuma yazma öğretmek olarak belirlenmişti.Daha sonraki zamanlarda irşad makamındaki bazı Nakşibendi şeyhlerinin ümmi oldukları,bazı ünlü mutasavvıfların ise kendilerini Ümmi olarak niteledikleri(Yunus Emre) bilinmektedir.

Günümüzde de pek çok bilim insanının Ateist olduğunu biliyoruz.Bu durum bilinen kişilerin Akılsız olmalarını engellemiyor. 21/03/2018

CEHALET

İslam ıstılahında Cehalet kavramının büyük önemi vardır.İslam tarihinde Ebu Cehil (Cehaletin Babası) olarak tanınan kişinin adı Amr bin Hişam'dır.İnadından dolay İslam'ı kabul etmediği için bu ünvanla anılmıştır.Kureyş kabilesi tarafından oldukça zeki ve bilgeli bir insan olarak bilinirdi. https://www.yeniakit.com.tr/kimdir/Ebu_Cehil

Cehalet kelimesi ilim sahibi,akademik ünvanı,muteber bir diploması olmamak olarak toplum algımıza yerleşmiş durumda.Halbuki cehalet ve cahiliye kavramları İslami kavramlardır. Ve diploma veya ünvanla alakası yoktur.Allah-ü Teala(cc) Yüce Kitabımızın pek çok yerinde cahillerden,cehaletten ve cahiliyeden bahsetmiştir.

Kur'an-ı Kerîm inkârcıları:"..Cehalet içerisinde kalmış (bilgisizliğe saplanıp kalan)gafiller" (ez-Zariyat, 51/11) olarak zikreder.

Yine cahillerden sakınmak için; " Âf yolunu tut, bağışla, mâruf olan şeyleri emret, cahillerden yüz çevir. " (el-A'râf 7/199) buyrulur.

Bilgisiz insanlar körler gibidir: "Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?" (ez-Zümer, 39/9).

"Aynen görenle görmeyenin bir olmadığı gibi."Sonra kederin ardından üzerinize bir güvenlik (duygusu) indirdi,bir uyuklama ki,içinizden bir grubu sarıveriyordu. Bir grup da, canları derdine düşmüştü; Allah'a karşı haksız yere cahiliye zannıyla zanlara kapılarak: "Bu işten bize ne var ki?" diyorlardı. De ki:

"Şüphesiz işin tümü Allah'ındır."("Sonra o kederin ardından (Allah) üzerinize içinizden bir kısmını örtüp bürüyen bir güven, bir uyku indirdi. Bir kısmınız da kendi canlarının kaygısına düşmüştü. Allah'a karşı cahiliye zannı gibi gerçek dışı zanda bulunuyorlar; "Bu işte bizim hiçbir dahlimiz yok" diyorlardı. De ki: "Bütün iş, Allah'ındır." Onlar sana açıklayamadıklarını içlerinde saklıyorlar ve diyorlar ki: "Bu konuda bizim elimizde bir şey olsaydı burada öldürülmezdik." De ki: "Evlerinizde dahi olsaydınız, üzerlerine öldürülmesi yazılmış bulunanlar mutlaka yatacakları (öldürülecekleri) yerlere çıkıp gideceklerdi. Allah bunu göğüslerinizdekini denemek, kalplerinizdekini arındırmak için yaptı. Allah göğüslerin özünü (kalplerde olanı) bilir."Âl-i İmrân : 154)

Onlar hâlâ cahiliye devrinin hükmünü mü istiyorlar? Kesin olarak inanacak bir toplum için, kimin hükmü Allah'inkinden daha güzeldir? Mâide : 50

Evlerinizde oturun. Önceki cahiliye dönemi kadınlarının açılıp saçıldığı gibi siz de açılıp saçılmayın.

Namazı kılın, zekatı verin. Allah'a ve Resülüne itaat edin. Ey Peygamberin ev halkı! Allah sizden ancak günah kirini gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor. Ahzâb : 33

Hani inkar edenler kalplerine taassubu, cahiliye taassubunu yerleştirmişlerdi. Allah ise, Peygamberine ve inananlara huzur ve güvenini indirmiş ve onların takva (Allah'a karşı gelmekten sakınma) sözünü tutmalarını sağlamıştı. Zâten onlar buna lââyık ve ehil idiler. Allah her şeyi hakkıyla bilmektedir. Feth : 26 Ayetler dikkatle okunduğunda anlaşılacağı üzere cahiller; Allah-ü Teala'yı unutmuş olan, gafil,bilgisiz,dini ilimlerden habersiz,Allah-ü Teala'nın hükümlerine itaat etmeyen kişiler olup, cahiliye ise cahillerin yaşadıkları ve etkin oldukları zaman kast edilmektedir. İslam tarihinde İslam öncesi Arapların yaşadıkları dönem Cahiliye dönemi olarak adlandırılır. Bu dönemde edebiyatta ileri durumda olmalarna rağmen arap toplumunda toplumsal yozlaşma ve ahlaki çöküntü had safhadaydı. Birde Ehl-i Tasavvufun farklı manada kullandığı cehalet (okuma yazma bilmez) kavramı vardır.

Ehl-i Tasavvuf bir Allah dostuna bağlandığında kendisini cahil(okuma yazma bilmez) olarak görür.Ehl-i Sünnet tasavvufunda ilerlemek isteyen yapması gereken de budur. Çünkü insanın bildikleri öğrenmesi gerekenleri engeller.Bu iddianın en bilinen misali Yunus Emre' dir.Toplumsal hafızamızın aksine Yunus Emre ilimsiz cahillerden değildir.Şiirlerinden Medrese mezunu olduğu anlaşılmaktadır.Şeyhinden öğrenecekleri için eskiden bildiği her şeyi unutmaya hazır ve kabul etmiştir. Hâce Abdülhâlık-ı Goncdevânî "kuddise sirruh" buyurdu ki;Yâd-i dâştndan sonra, mertebe yokdur, ötesi cehâletdir.(Yad daşt:Murakabe mertebesine ulaştıktan sonra sâlikin lisanla belli sayıda Kelime-i tevhid'i zikretmesidir. Bu yoldan kalbin pası silineceğinden şühûd mertebesine ulaşılır, kâinattaki sınırsız çoklukta vahdaniyet-i ilâhi müşâhede edilir.21/03/2018 Cehalet bilgisizlikle eş anlamlı olarak kullanıldığına göre;Allah-ü Teala(cc)nın kudretini idrak edememektir.